

▶ Милован Бајић, ПРЕДСЈЕДНИК УО СИНРС
ПОДСТИЦАЈА ИМА, АЛИ НИСУ
ДОВОЉНИ

▶ РАРС
УСПЕШНА ГЛОБАЛНА СЕДМИЦА
ПРЕДУЗЕТНИШТВА

▶ Програм “Прилика
плус”
ОТВОРЕНА ПРВА
“УТМА” АКАДЕМИЈА
У БИХ

○ БРОЈ 15 | ○ ЈАН/ФЕБ | ○ 2013.

Републичка агенција
за развој малих и
средњих предузећа

Предузетник

***Срећну и успјешну
Нову годину жели Вам РАРС***

Одржана радионица о теми „Добре праксе у развоју пословних зона“

Републичка агенција за развој малих и средњих предузећа, уз подршку Њемачке организације за међународну сарадњу (GIZ), организовала је у новембру 2012. у Бањој Луци радионицу о теми „Добре праксе у

развоју пословних зона“ којој су присуствовали представници великог броја општина у РС. Представљени су примјери најбољих пракси у развоју пословних зона у Хрватској, Словенији и РС с циљем да се нека од добрих рјешења искористе на домаћем терену. Било је ријечи о искуствима пословних зона у Далмацији и Словенији, као и Козарској Дубици и Бањој Луци.

Према ријечима **Миће Станојевића**, вишег стручног сарадника у Републичкој агенцији за развој малих и средњих предузећа, искуства из

региона показала су да кључ успјеха у развоју пословних зона лежи у добром локалном менаџменту који препознаје прилике и спреман је да рјешава проблеме, затим у синхронизованом развоју саобраћајне инфраструктуре и пословних зона, искористивости земљишта у државној својини која се лако преноси на локални ниво, као и подршци не само страним већ и домаћим инвеститорима – домаћим предузећима која имају капацитет за брз раст и развој и запошљавање.

Д.Г.-К.

РАРС на Другом Форуму о запошљавању младих

Представници Републичке агенције за развој малих и средњих предузећа учествовали су у раду Другог Форума о запошљавању младих о теми „Омладинско предузетништво и самозапошљавање“ који је у децембру 2012. одржан у Тузли.

Форум је организован у оквиру Пројекта запошљавања младих (YEP), који је финансиран од Швајцарске агенције за развој и сарадњу (SDC), а у партнерству са Федералним министарством развоја, предузетништва и обрта, Републичком агенцијом за развој малих и средњих предузећа, ентитетским заводима за запошљавање, Министарством развоја и предузетништва Тузланског кантона, те уз техничку подршку Омладинске информативне агенције БиХ (ОИА) и Центра за развој предузетништва (CERPOD).

“Пет-еко” побједник серијала “Наш бизнис”

Тим „Пет-еко“ из Гацка, **Борка Бејат** и **Радован Паповић**, побједници су ТВ серијала „Наш бизнис“ који организује РТРС у сарадњи са Републичком агенцијом за развој малих и средњих предузећа, Привредном комором РС, Економским факултетом Бања Лука и Иновационим центром Бања Лука чији су представници чинили стручни жири који је оцјењивао такмичарске парове током серијала.

РТРС обезбиједила је за побједнике серијала 10.000КМ за покретање посла. Републичка агенција за развој малих и средњих предузећа побједника награђује новчаном наградом у износу од 5.000 КМ на име трошкова оснивања пословног

субјекта и набавке основних средстава. Привредна комора РС побједника и остале финалисте награђује пословним образовањем у вриједности до 1.000 КМ, сајамским представљањем у организацији ПК РС у земљи или иностранству у вриједности до 2.000 КМ, савјетовањем и пословним информисањем у трајању од једне године или до вриједности од 2.000КМ. Економски факултет у Бањој Луци свим такмичарским тимовима обезбиједиће бесплатно учешће на научним скуповима које организује Универзитет у Бањој Луци у трајању до годину дана.

ПРИЛИКА ПЛУС ЗА ЗАПОСЛЕЊЕ

Пројекат се односи на област неформалног образовања одраслих, а има за циљ да повећава конкурентност радне снаге у сфери стручних занимања, како активним тражиоцима посла, тако и онима који су запослени, а желе унаприједити своје вјештине како би боље одговорили потребама послодаваца.

У Српцу је 20. новембра 2012. отворена дрвно-металска техничка академија, прва такве врсте у БиХ која је настала као резултат програма „Прилика плус“ који реализује Републичка агенција за развој малих и средњих предузећа уз подршку Швајцарске агенције за сарадњу и развој. Пројекат се односи на област неформалног образовања одраслих, а има за циљ да повећава конкурентност радне снаге у сфери стручних занимања, како активним тражиоцима посла,

тако и онима који су запослени, а желе унаприједити своје вјештине како би боље одговорили потребама послодаваца. У том смислу дефинисано је пет приоритетних сектора економије БиХ: дрвна индустрија и производња намјештаја, тзв. лака металска индустрија (област прераде метала), гастрономија, пољопривреда (производња и прерада хране) и сектор тзв. „меких занимања“ (маркетинг и продаја). Укупна вриједност пројекта је 3,1 милион

КМ, његова реализација почела је у јануару 2010. године и трајаће до краја 2013. године, а планирана је и друга фаза у периоду 2013.-2016. година.

Дрвно-металска техничка академија у Српцу образоваће одрасле за девет занимања у области дрво-прерађивачке и металске индустрије, а први полазници ускоро ће кренути на часове теоријске и практичне наставе. Посредством програма „Прилика плус“ суфинансиран је дио трошкова за

опремање академије, а свој допринос дали су и локална управа, средњошколски центар, завод за запошљавање, али и привредни субјекти са подручја Српца и околних општина. У зависности од занимања, обуке ће трајати између 180 и 380 часова, односно најмање шест мјесеци. Цијене обука су различите и условљене су трошковима који укључују људске ресурсе, енергију, амортизацију машина и сл. Поједине фирме понудиле су своје производне погоне за практичну обуку полазника академије.

Осим у Српцу, тренинг центри отворени су и у Сарајеву и Мостару, а ускоро би са радом требали да почну и слични центри за обуку у Бањој

Луци и Великој Кладуши, као и једна гастро академија. У Сарајеву је отворен Центар за дизајн у дрвопрерађивачком сектору, док је центар у Мостару намијењен едукацији у области металске индустрије. Гастро академија је замишљена као „мобилна“, односно селиће се од локације до локације и вршити обуку кандидата, првенствено у кулинарству, јер је та област идентификована као област у којој је степен знања и вјештина далеко испод задовољавајућег нивоа. За сада је планирано да гастро академија обиђе двадесетак локација широм БиХ, с тенденцијом да их буде и много више.

Тренинг центар у Великој Кладуши пружаће услуге стручног усавршавања у занимањима која су у вези са производњом АЛУ и ПВЦ столарије, док ће центар у Бањој Луци образовати кадрове у области пољопривреде, односно производње хране. Овај тренинг центар представља изузетно велики потенцијал за samozapošljavanje јер подручје бањолучке регије има одличне услове за узгој поврћа и воћа и велики број људи би баш у тој области могао да пронађе запослење. Програм „Прилика плус“ суфинансираће набавку заштићених простора – пластеника, Пољопривредна школа у Бањој Луци даће потребан кадар за обуку, расад и сл., Завод за запошљавање БЛ регрутоваће инжењере пољопривреде који ће такође бити ангажовани у тренинг центру, а у пројекат се укључио и Пољопривредни факултет Бања Лука.

Планирано је и отварање једног тренинг центра у области грађевинарства, односно унутрашњих

радова у грађевинарству, гдје ће молери имати прилику да стекну одређена знања и вјештине. Овај центар требао би функционисати на сличан начин као гастро академија што значи да ће се, према потребама, моћи селити по локацијама широм БиХ. Разматра се и могућност оснивања једног центра за обуку и у области сластичарства и кондиторских производа, а сасвим је извјесно скоро отварање тренинг центра у области обућарске индустрије у Дервенти.

Сви центри нудиће своје услуге на територији цијеле БиХ. Полазник може бити било која запослена или незапослена особа која жели унаприједити ниво одређених вјештина и компетенција, или стећи неке нове. За нека занимања нису потребне никакве посебне квалификације у области формалног образовања (нпр. у пољопривреди), док за нека занимања треба одређени ниво квалификације у области на коју се односе. Трошкове обуке сносиће они којима те услуге требају. Некад ће то бити сами кандидати, а чешће послодавци који желе подићи ниво квалификације својих радника.

Кључни партнери у реализацији овог програма су Привредна комора Републике Српске и Занатско-предузетничка комора РС. Пројекат подразумијева и ваљану верификацију стечених знања полазника, јер ће управо Привредна комора, као легитимни представник послодавца, бити та која ће вршити тестирања и касније издавања сертификата о успјешно завршеној обуци.

Д.Г.-КУЈУНЦИЋ

ПОДСТИЦАЈА ИМА, АЛИ НИСУ ДОВОЉНИ

Висина финансијске помоћи се sukcesивно повећавала од 2006. године и она се сада креће око 80.000КМ. На жалост, ова средства само дјелимично задовољавају реализацију планова рада Савеза и удружења и подстичу иноваторе да се ангажују на реализацији своје идеје, каже Бајић

Упркос бројним проблемима са којима су суочени, иноватори у Републици Српској својим патентима плијене пажњу Европе и свијета. Никада нема довољно финансијских средстава, привреда, која би требала бити основа за развој и примјену иновација је у кризи, отежана је израда и испитивање прототипа, проблем су скупе машине, алати и опрема, мало тржиште, постојање монопола и сл. Сви од “државе” очекују помоћ, али то сигурно није једини лијек. У РС постоје подстицаји који су свима доступни. Међутим, веома је битно да иноватор уз помоћ менаџера дође до потенцијалних партнера и купаца чиме се повећавају шансе да се иновација реализује као тржишно прихватљиви производ. Недостају специјализоване фирме које раде индустријски дизајн, недостаје и директан контакт иноватора са инвестиционим фондовима, каже за „Предузетник“ **Милован Бајић**, предсједник Савеза иноватора Републике Српске.

Колика су тренутно издвајања за постицај иноваторству у РС?

Иноватори у РС нису запостављени, али дијеле судбину са другим категоријама друштва. Ми имамо веома добру сарадњу са Министарством науке и технологије РС које два пута годишње објављује конкурс за додјелу финансијске помоћи за подстицај иноваторству. Половина тог износа је намијењена за рад Савеза и седам удружења, а половина за појединачне радове иноватора. Висина финансијске помоћи се sukcesивно повећавала од 2006. године и она се сада креће око 80.000КМ. На жалост, ова средства само дјелимично задовољавају реализацију планова рада Савеза и удружења и подстичу иноваторе да се ангажују на реализацији своје идеје. Илустрације ради, средње развијене земље за развој и истраживање издвајају три процента БДП, а БиХ свега 0,02 одсто БДП чиме је и рангирана на претпоследње мјесто на свјетској лествици по овом питању.

Који је степен примјенљивости иновација наших иноватора? Јесу ли власници овдашњих предузећа свјесни значаја иновација за развој и побољшање

конкурентности?

Степен примјенљивости иновација наших иноватора је релативно добар. Дванаест је иновација реализовано у производе, а у току је рад на истраживању и реализацији још десетак значајних пројеката у областима алтернативних извора енергије, машинства, електронике, грађевинарства, пољопривреде и осталих области. Неки производи стигли су и на ино тржиште. Ипак, већина власника овдашњих предузећа није у потпуности свјесна значаја иновација за развој и побољшање конкурентске предности и не одлучују се, или су веома бојажљиви према понудама за увођење иновација у производњу. Не користе их, сматрајући то великим ризиком, за који немају "планирана" финансијска средства.

Иноваторство је све популарније код младих. Његујемо ли ми тај потенцијал на прави начин?

Интелектуални капитал (знање, креативност, иновације) најдрагоцјенији је ресурс којим располажемо због чега је важно да се подстакне и ојача иновациони покрет. У том смислу, посебну пажњу поклањамо младима. Већ 14 година успјешно организујемо изложбу „ИНОСТ МЛАДИХ“, као и радионице „Иноваторство и предузетништво младих“ за завршне разреде основних и средњих школа. На изложби годишње у просјеку учествује око 500 излагача са 300 експоната из РС (БиХ), сусједних и других земаља, претежно ученика основних и средњих школа, а најуспјешније водимо на изложбе и сајмове у земљи и региону. Радионицу смо до сада организовали само у школама на подручју Бање Луке и била је изузетно добро прихваћена због чега планирамо да је наредне године проширимо и у школе у другим

градовима РС. Међитим, досадашњи резултати су плод интензивног рада Савеза и појединих наставника - ментора и директора школа. За потпунији и квалитетнији рад са младима и већи одзив школа потребна су системска рјешења (ефикасна рјешења за већу мотивацију директора, наставника и ученика; савремена опремљеност школа са радионицама и лабораторијама; оптимализација садржаја предмета „Техничко образовање“ и школовање наставника одговарајућег профила за тај предмет, увођење тема "Од идеје до реализације" и "Заштита интелектуалног власништва" и то одређеног нивоа и садржаја у основним и средњим школама, као и на факултетима, оснивање фондације и центра за таленте...). Посебан проблем је укључивање универзитета, јер учешће студената је незадовољоовајуће.

Крај године је вријеме да се сумирају резултати. Које бисте активности издвојили у 2012.?

Међу значајнијима је успјешна реализација 14. Међународне изложбе иновација и стваралаштва младих "ИНОСТ МЛАДИХ 2012" и научно-стручног скупа "Технолошке иновације генератор привредног развоја". Осим тога, учествовали смо у организацији такмичења „Најбоља технолошка иновација“, на бројним изложбама у окружењу и БиХ, „Фестивалу науке Бања Лука 2012“ и манифестацији "Ноћ истраживача Требиње 2012.", а обиљежили смо и 156. годишњицу рођења Николе Тесле у Бијељини и Бањој Луци.

Какви су планови за 2013. годину?

Већина активности из ове године наставиће се и у 2013. Радићемо, такође, на повезивању и јачању сарадње са високошколским установама, институтима и развојним одјељењима успјешних фирми, иноваторско-предузетничким институцијама и агенцијама у РС и БиХ и ван ње. Настојаћемо да осим Министарства науке и технологије укључимо и Министарство просвјете и културе, универзитете, Привредну комору РС, агенције, иновационе центре и сличне институције како би обезбиједили још значајнију подршку развоју иноваторства у Српској.

ЗАШТИТА ПАТЕНАТА

У БиХ постоји Институт за заштиту интелектуалног власништва као надлежна установа која је регулисала заштиту патента као и других облика интелектуалне својине са којим Савез има веома добру сарадњу. Активно смо учествовали у доношењу Стратегије развоја Института и имамо једног сталног члана у Вијећу корисника Института. Проблем за иноваторе, када је ријеч о заштити патената, наступа након доношења патентног рјешења, када треба платити високе таксе. Већина иноватора, чији патенти нису верификовани на тржишту, нема та средства и имају проблем да одрже право патента. Проблем је још већи код покретања и добијања међународне заштите патента.

Д.ГАВРИЛОВИЋ-КУЛУНЦИЋ

УСПЈЕШНА ГЛОБАЛНА СЕДМИЦА ПРЕДУЗЕТНИШТВА 2012.

Иноватор из Добоја, Драго Ћосић, освојио је друго мјесто у категорији „обновљиви извори енергије“ у финалу Такмичења за најбољу пословну идеју у области чистих технологија (Cleantech open), које је одржано 8. и 9. новембра у Сен Хозеу (САД), док је у укупном пласману, од 95 такмичара освојио седмо мјесто. Ћосић је на овом такмичењу учествовао као побједник „Cleantech open“ за БиХ које је у оквиру „Глобалне седмице предузетништва“ организовала Републичка агенција за развој малих и средњих предузећа (РАРС).

- Доћи на овакво такмичење је сан сваког иноватора. Осим што сам имао прилику да представим своју идеју, сусрео сам се са изузетно важним људима међу којима има заинтересованих инвеститора. Моја идеја је замјенско гориво за термоелектране на бази хидрогена које мијења до 50 одсто угља у термоелектрани и елиминира емисију штетних гасова. Видјећемо како ће се одвијати ситуација, али моја жеља је да прва фабрика буде изграђена у Добоју – истакао је Ћосић. Директор Републичке агенције за развој малих и средњих предузећа Слободан Марковић рекао је на завршној конференцији за медије да је агенција веома задовољна овогодишњим резултатима у оквиру „Глобалне седмице предузетништва“.

- Осим што смо имали запажене резултате у РС и БиХ, остварили смо одличан резултат и у Европи и свијету. Показали смо да можемо да идемо у корак са најразвијенијим земљама. Наша мисија је подизање свијести о значају предузетништва и јачању људских ресурса који су једнако важни за укупан економски развој као и природни – истакао је Марковић.

У оквиру „Глобалне седмице предузетништва“ РАРС је од 19. до 21. октобра организовала и „Startup Weekend“ у Бањој Луци на коме је учествовало 40 младих особа из свих крајева БиХ који су уз помоћ ментора разрађивали своје пословне идеје. Побједила је идеја „Производња хељде“ иза које стоји млади тим Бањолучана на челу са Петром Радуловићем.

- Учешће на овом догађају нам је помогло да провјеримо нашу идеју, добили смо нека корисна знања и планирамо да покренемо посао на властитом пољопривредном газдинству. Вјерујемо да је будућност на селу и у samozапшљавању – рекао је Радуловић.

РАРС је ове године организовала и Такмичење за најбољу фотографију о предузетништву. Ово такмичење донијело је Агенцији, али и БиХ свјетску славу јер је другопласирана фотографија, Хариса Ханџе из Сарајева, освојила прво мјесто на интернационалном нивоу и вриједну робну награду. Она је освојила највише симпатија људи широм свијета који, док су гласали, нису знали ко је аутор и одакле фотографија долази.

У оквиру „Глобалне седмице предузетништва“ награђена су и три најуспјешнија видео спота. Прво мјесто и новчану награду од 700КМ освојио је видео спот аутора Алена Куртића из Лукавца, друго мјесто и новчана награда од 400КМ припала је Јелени Топић из Приједора, док је трећу награду и износ од 200КМ освојио Мурис Халиловић из Сребреника.

Поводом „Глобалне седмице предузетништва“ у Брчком је одржана конференција „Млади у предузетништву“ на којој су представљене најзначајније активности у оквиру манифестације као и примјери добре праксе—млади, успјешни предузетници из БиХ.

„Глобална седмица предузетништва“ организована је у сарадњи са Федералним министарством развоја, предузетништва и обрта, а партнери су и МИ БОСПО – Мрежа жена у бизнису, Иновациони центар Бања Лука, УСАИД и СТАРТ. Спонзор манифестације је Амбасада САД у БиХ и Пројект запшљавања младих уз подршку Швајцарске агенције за развој и сарадњу. Медијски покровитељи су РТРС и klix.ba.

„Глобална седмица предузетништва“ обиљежена је у више од 120 земаља широм свијета од 12. до 18. новембра 2012. године. РАРС је домаћин за БиХ четврти пут.

Д.Г.-КУЛУНИЋ

МИ БОСПО—МРЕЖА ЖЕНА У БИЗНИСУ

У циљу афирмације и јачања женског предузетништва у БиХ, МИ БОСПО је почетком мјесеца новембра организовала конференцију „Женско предузетништво у БиХ: сада и у будућности“. Одржан је и округли сто у Тузли гдје су присуствовале представнице девет Удружења са којима ради Мрежа (Удружења из Зворника, Тузле, Калесије, Сарајева, Градацца, Угљевика, Челића, Власенице и Сребренице), као и представнице Кантоналне привредне коморе Тузла и Удружења „Веста“ из Тузле. Тема округлог стола је била „Јачање женског предузетништва у оквиру НВО сектора“. Прилика је искориштена да се размијене искуства у раду наведених удружења, као и да се виде стварне потребе и могућности за даље јачање интерних капацитета удружења, а самим тим и могућности економског оснажења жена. Такође су организоване и промоције производа чланица Мреже у Сарајеву, Бијељини и Сребренику.

ШАНСА ЗА НЕКОЛИКО ХИЉАДА НОВИХ РАДНИХ МЈЕСТА

Реализацијом овог пројекта на простору од 220 хектара, чија је процијењена вриједност 40 милиона евра, створиће се услови за отварање великог броја предузећа на овој локацији, запошљавање пет до шест хиљада нових радника, уз привлачење значајног броја заинтересованих домаћих и страних инвеститора.

Изградња Технолошког бизнис парка Бања Лука (ТБП) на локацији фабрике “Унис Ваљаонице ХВТ” у насељу Рамићи представља капитални пројекат за Град Бању Луку. Овакви пројекти представљају једну од најефикаснијих форми кроз коју се помаже и промовише развој малих и средњих предузећа, а уз то и развој нових технологија у одређеној средини.

Технолошки бизнис парк је савремени облик организовања простора који је инфраструктурно уређен и обједињује технолошки, економски и еколошки напредне гране привреде, пословања и науке у јединствену привредну целину са функцијом научно-развојног капацитета града.

Реализацијом овог пројекта на простору од 220 хектара, чија је процијењена вриједност 40 милиона евра, створиће се услови за отварање великог броја предузећа на овој

локацији, запошљавање пет до шест хиљада нових радника, уз привлачење значајног броја заинтересованих домаћих и страних инвеститора.

Пројектом ће се допринијети локалном и републичком привредном развоју кроз осигуравање физичког и подстицајног окружења на свјетском нивоу, као и кроз омогућавање трансфера знања и пружања квалитетних услуга подршке предузетништву. Такође, циљеви који се желе постићи овим пројектом су повећање броја малих и средњих предузећа, као и прихода које остварују ова предузећа, повећање запослености, конкурентности, извозних и развојних могућности града Бања Лука.

Град Бања Лука је на четвртој јавној лициtacji за продају непокретне и покретне имовине “Унис ваљаонице ХВТ” у стечају, излицитирао утврђену цијену имовине у износу од 8.375.000

КМ. Објекат ће се након исплате ставити у функцију реализације пројекта Технолошки бизнис парк Бања Лука.

ОДЈЕЉЕЊА

Замишљено је да се оператер ТБП Бања Лука оперативно организује кроз осам одјељења која ће бити у функцији подршке развоју предузетништва и то кроз: **Центар за инвеститоре** који ће пружати све потребне информације потенцијалним улагачима по принципу “one stop shop” канцеларије; **Технолошко развојни центар** ће бити повезан са технолошки оријентисаним факултетима и другим образовним или истраживачким институцијама који ће олакшати даљи развој предузећа, а унутар развојног центра ће дјеловати и лабораторије као што су: лабораторије за испитивање материјала, центар за дрво,

лабораторије за развој пројеката, за хидраулику и пнеуматику и електро испитна лабораторија. У **Мрежном инкубатору** планиране су три врсте инкубације по намјенама, и то: развојни, производни и пословни инкубатор. Предвиђени простор за инкубацију предузетника по повлаштеним цијенама обухвата око 4000 м² и биће смјештен у добро опремљеним објектима који представљају подстицајну средину за рад, са свим пратећим садржајима које ће станари инкубатора моћи користити. **Центар за управљање зонама** је предвиђен за управљање пословним зонама и грађевинским земљиштем. Подразумијева стварање прве пословне зоне и њен развој у смислу организовања додатних садржаја унутар зоне логистичког центра, центра за мали бизнис, по потреби царинске зоне, али и стварање нових пословних зона на другим одговарајућим локацијама. **ТехноРам** ће обезбиједити станарима и оператеру услуге противпожарне заштите, физичко обезбјеђење, одржавање инфраструктуре и зелених површина; сва правна проблематика ће се рјешавати у одјељењу за опште, правне и нормативне послове док ће се све маркетиншке услуге и услуге едукација рјешавати кроз **комерцијално одјељење – маркетинг и информативно едукативни центар**.

ДИНАМИКА ПРОЈЕКТА

Планом успостављања и функционисања ТБП предвиђене су

четири фазе у динамици вијека пројекта од 25 година.

Прва фаза градње обухвата период од двије године која уједно представља и период припреме Пројекта који директно води Градска развојна агенција до оснивања оператера. У оквиру ове фазе предвиђа се и улагање у комуналну инфраструктуру у дијелу простора од 14 ха те попуњавање тог простора предузетницима. У овом периоду предвиђен је и откуп земљишта у дијелу будућег простора малих предузетничких парцела. Предвиђа се да ће се у овој фази реализовати оснивање ТехноРам-а, Мрежног инкубатора, Развојног центра, Логистичко-дистрибутивног центра, као и даље јачање Центра за инвеститоре.

У другој фази пројекта предвиђено је кадровско јачање као и јачање капацитета развојног и логистичког центра и ова фаза обухвата период од наредних пет година. Наставиће се активности на попуњавању инкубатора и даљег пружања услуга станарима. Посебна пажња се усмјерава на успостављање развојних капацитета у сарадњи са Универзитетима и другим институцијама. Наставак је и на активностима даље куповине земљишта у преосталим дијеловима ТБП, изградња и уређење инфраструктуре и даље попуњавање предузетничких парцела као и проширење пословних дјелатности оператера.

У трећој фази наставља се откуп земљишта на скоро цијелом преосталом простору ТБП и уређење-опремање комуналном инфраструктуром.

У четвртој фази ТБП ће потпуно да оствари своју функцију и визију, довршава се потпуно опремање комуналном инфраструктуром, довршава се потпуно опремање инфраструктуром, комплетира се понуда услуга и дјелатности, успоставља се развојни кампус...

Успостављањем овакве предузетничке инфраструктуре убрзава се и поједностављује стављање просторних, универзитетских, развојних и подстицајних ресурса у функцији економског развоја, инвестиција, раста и запошљавања. Ове акције морају обезбиједити квалитетну “greenfield” и “brownfield” инвестициону понуду за домаће и стране инвеститоре.

До сада је интерес за улазак у ТБП исказало око 60 инвеститора и његовом изградњом створиће се неопходни услови за улагања домаћих и страних инвеститора. Овај Пројекат представља тежњу да се регија Бања Лука и свеукупна територија Републике представи као витална локација у којој се може оснивати и развијати пословна активност. Град Бања Лука врло је активан и истрајан у својим напорима да осигура привредни развој, а Градска развојна агенција с кључним Пројектом будућег Технолошког бизнис парка главна је полуга и покретач тих активности.

аутор текста
Данка Дабић
Градска развојна агенција Бања Лука

Представљамо Градску развојну агенцију Источно Сарајево

Градска развојна агенција Источно Сарајево (РАИС) је агенција непрофитног карактера чији је циљ промоција, представљање, координисање, планирање и спровођење развојних активности на подручју града Источно Сарајево. Оснивач је Град Источно Сарајево и шест општина удружених у град (Соколац, Пале, Источни Стари Град, Источно Ново Сарајево, Источна Илиџа и Трново).

Мисија РАИС-а је стварање позитивног пословног окружења и унапређење укупне социоекономске ситуације на подручју града кроз сарадању са домаћим јавним, приватним и невладиним сектором, као и међународним организацијама уз постизање равномјерног економског развоја свих шест општина у саставу града. Агенција је инструмент за стварање развојне мреже на подручју града путем које се идентификују појединачне потребе општина, њихова међусобна повезаност као и пројекти од значаја за град. Ради на презентацији и промоцији привредних потенцијала, припреми и изради развојних пројеката и аплицирању за средства потребна за њихово спровођење. РАИС и општинска одјељења за привреду и друштвене дјелатности су кључни учесници у изради и спровођењу стратегија економског развоја на локалном нивоу.

Циљ Агенције је и да активно пружа информације о неискориштеним индустријским капацитетима и природним ресурсима, субвенцијама и другим могућностима финансирања, процедурама за регистровање предузећа, организовању стручних семинара, радионица и сл. Окосницу креирања развојних пројеката чини Стратегија развоја Града Источно Сарајево, Програм унапређења развоја МСП и Програм унапређења пољопривреде. Кроз наведене програме реализовани су пројекти кредитног-револвинг фонда, унапређења конкурентности МСП, јачања струковних удружења из области агро бизниса, развоја мини фарми итд.

Када је у питању развој пословне инфраструктуре за развој МСП тренутно је у фази израда Предстудије за успоставу пословних зона у Источном Сарајеву. Преинвестиционом студијом ће се анализирати кандидоване локације, те утврдити оправданост и

динамика њиховог оснивања. Она ће бити основа за доношење одлуке о покретању процеса оснивања конкретне зоне. У циљу формирања Регионалног центра за развој бизниса, пословно умрежавање предузећа и конкурентност, израђена је пројектна апликација коју ћемо у току 2013. кандидовати код потенцијалних донатора. Овај пројекат има карактер замјенског пројекта за Пројекат успостављања предузетничког центра.

Из области пољопривреде тренутно је у току Јавни позив за суфинансирање засада ароније у оквиру пројекта "Увођење ароније у воћарску производњу на подручју града Источно Сарајево". Конкурс је отворен до 31.јануара 2013. године. Циљ пројекта је унапређење пољопривредне производње, развој руралних дијелова града, смањење миграције сеоског становништва те промјена производне структуре у пољопривреди, јер је производња ароније високопрофитабилна и исплатива. У сарадњи са стручњацима са Пољопривредног факултета у Источном Сарајеву, за кориснике ће бити организована обука која се односи на подизање засада, његу, резидбу, традиционалну прераду воћа и сл.

Крајем мјесеца фебруара планирана је организација Округлог стола о тему потребе успостављања Аграрног фонда и изградње Агрокомбината у Источном Сарајеву у циљу покретања иницијативе да се комбинацијом метода финансијских подстицаја, сигурног откупа и прераде пољопривредних производа обезбједи одржива пољопривредна производња, повећа интерес и сигурност за оријентацију ка пољопривреди као основном занимању. Такође је планирана и израда Програма руралног развоја за све општине из састава града што је трајно одређено општина. Тај документ ће послужити и као пројектно-документациона основа за ИПА компоненту рурални развој, чије отварање се очекује 2013, а најкасније 2014 године.

Када је у питању едукативна компонента, Агенција је током 2012. за потребе општинских одјељења и развојних служби са подручја сарајевско романијске регије, организовала више радионица и инфо дана о развоју пословних зона, улози иновативних центара у развоју МСП, ЕУ критеријима стандарда квалитета, презентацију програма "Европа за грађане" итд. Једна од трајних активности Агенције је и израда и аплицирање пројеката код европских фондова, домаћих и међународних организација и донатора, унапређење територијалног маркетинга, промоција инвестиционог потенцијала и привлачење инвестиција, тако да ће те активности бити настављене и у овој години.

аутор текста

Ненад КОПРИВИЦА, директор РАИС

МИНИСТАРСТВО ПРОСВЈЕТЕ И КУЛТУРЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

у сарадњи са

ПРИВРЕДНОМ КОМОРОМ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, РЕПУБЛИЧКОМ АГЕНЦИЈОМ ЗА РАЗВОЈ МАЛИХ И СРЕДЊИХ ПРЕДУЗЕЋА,
АГЕНЦИЈОМ СПЕКТАР И ОРГАНИЗАЦИЈОМ СРПСКИХ СТУДЕНАТА У ИНОСТРАНСТВУ (ОССИ) објављује
ПОЗИВ

ЗА УЧЕШЋЕ У ПРОЈЕКТУ „ЉЕТНА ПРАКСА ЗА СТУДЕНТЕ ИЗ ДИЈАСПОРЕ У КОМПАНИЈАМА У РС“

Министарство просвјете и културе РС у сарадњи са Привредном комором РС, Републичком агенцијом за развој малих и средњих предузећа, Агенцијом “Спектар” и Организацијом српских студената у иностранству реализује пројекат „Љетна пракса за студенте из дијаспоре у компанијама у РС“ и тим поводом објављује позив за учешће на љетној пракси за студенте из дијаспоре у компанијама у Републици Српској у периоду 15. јул-15. август 2013. године, намијењене студентима држављанима РС који се тренутно школују у иностранству. Циљ пројекта је да се на овај начин подстакну будући стручњаци да знања која стичу на страним високошколским установама примијене у привредним друштвима у Републици Српској. Број обезбјеђених студентских пракси у 2013. години је 25 у 21 привредном друштву.

ЗАШТО СЕ ПРИЈАВИТИ?

- Разлика између знања стеченог током студија и практичног рада увијек постоји, без обзира на квалитет студија који похађате. Стога је боље да те разлике спознате у статусу полазника праксе него касније, када сте већ запослени.
- Стручна пракса вам пружа практично искуство које не можете стећи на факултету нити купити новцем.
- Стручна пракса је одлична прилика да се прије запослења тестирате и усавршите своје способности за професионалне међуљудске односе, за рад у тиму, за пословну комуникацију, лидерство.
- Већ током праксе можете започети изградњу своје мреже професионалних контаката, питати за савјет, а када будете конкурисали за запослење сасвим вјероватно и за препоруке.
- Свака пракса унапређује вашу професионалну биографију.
- Стручна пракса ће вам сигурно оснажити самопоуздање, развити мотивацију и побољшати радне навике.
- Сви учесници ће добити потврду о реализацији праксе у којој ће бити наведене вјештине које је студент савладао у току праксе.
- Зато што ћеш имати прилику да радиш у добрим компанијама и проведеш љето у Републици Српској.

ДЕТАЉИ ПРОЈЕКТА

- Практика у компанијама почиње 15. јула 2013. године и траје четири недеље (осим у случају ако се студент и послодавац договоре о дужем трајању праксе).
- Студент сам сноси трошкове пута и исхране и у правилу волонтерски ради у току трајања праксе (осим у случајевима ако послодавац другачије одлучи).
- Смјештај за студенте, који обављају праксу ван мјеста свог пребивалишта у Републици Српској, биће обезбјеђен од стране Министарства просвјете и културе (на нивоу студентског/ђачког смјештаја).
- У току обављања праксе студент ће имати ментора запосленог у компанији који ће му пружити свеобухватну помоћ у раду.

УСЛОВИ КОЈЕ КАНДИДАТИ ТРЕБА ДА ИСПУЊАВАЈУ

- Да се тренутно налазе на основним, постдипломским студијама или на специјализацији у иностранству (земље чланице ЕУ, Сјеверна Америка, Јужна Америка, Канада, Аустралија, Азија);
- Да су у току претходних студија показали значајне резултате, што доказују документацијом коју достављају уз пријаву.

ПРИВРЕДНА ДРУШТВА У КОЈИМА ЈЕ ОБЕЗБИЈЕЂЕНО ОБАВЉАЊЕ ЉЕТНЕ ПРАКСЕ

Телеком Српске, Бањалучка берза, Делезе група, Оптима група, Балкан инвестмент банка, Микрофин осигурање, Микрофин банка, Интеграл инжењеринг, Ланако, Санино Дервента, Бања Врућица, Бања Дворови, Електро Добој, Предузеће за поштански саобраћај Републике Српске, Летрика Лакташи, Орао Бијељина, Адвантис брокер, Артинг инвест, ГМП компани, Витинка Козлук, Предшколска установа Маслачак.

Све детаље у вези са понуђеним праксама за 2013. годину (информације о привредним друштвима, опис пракси и профил студента који одговара пракси) можете наћи у документу ОПИС ПРАКСИ.

ОСНОВНА ДОКУМЕНТАЦИЈА КОЈУ КАНДИДАТИ ТРЕБА ДА ДОСТАВЕ

- Попуњен пријавни образац;
- Копију прве стране пасоша;
- Потврду са високошколске установе која садржи сљедеће податке: назив универзитета у иностранству, студијска област, уписана година студија и просјечна оцјена у току студија;
- Биографију која мора да садржи сљедеће податке: радно искуство, рад на значајним пројектима, чланство у организацијама и додатна интересовања релевантна за овај пројекат.

НАЧИН ПРИЈАВЉИВАЊА

Пријавни образац заједно са основном документацијом потребно је доставити на адресу: Министарство просвјете и културе РС, Трг Републике Српске 1, 78 000 Бања Лука, РС, БиХ са назнаком ЗА ПРОЈЕКАТ „Љетна пракса за студенте из дијаспоре у компанијама у Републици Српској“. Све додатне информације можете добити путем електронске поште j.zlojutro@mp.vladars.net или n.rodic@mp.vladars.net или a.komljenovic@mp.vladars.net.

ДОДАТНЕ НАПОМЕНЕ

Избор студента за обављање праксе врши послодавац, а на основу квалификација студента. Након затварања јавног позива Министарство просвјете и културе доставља пријаве заинтересованих кандидата привредним друштвима, а према приоритетима које је студент навео у пријавном обрасцу. У зависности од броја пријава за одређене компаније и квалификација потенцијалних кандидата, Министарство просвјете и културе задржава право да кандидата распореди у једну од компанија које учествују у пројекту, а која није била на основном списку приоритета кандидата, а у договору са кандидатом.

ПОЗИВ ЈЕ ОТВОРЕН ДО 31. ЈАНУАРА 2013. ГОДИНЕ. Списак одабраних студената биће објављен НАЈКАСНИЈЕ ДО 20. ФЕБРУАРА 2013. године на интернет презентацијама организатора и партнера у пројекту: www.vladars.net, www.ossi.rs

ЗАНИМЉИВО...

Десетоспратницу изградили за 48 часова

Индијски предузетник Харпал Синг обећао је да ће његови радници изградити десетоспратницу у року од 48 часова и испунио је обећање.

-Жељели смо показати да то може бити учињено. Подвиг је остварен у року од 48 часова - рекао је он.

Зграда је изграђена од монтажних материјала, а у њу је уграђено и 200 тона челика. Подигнута је у индустријској зони у мјесту Мохали, 10 км од града Чандигарха.

Харпал Синг, који је такође и власник лускузног хотела у Чандигарху, је раније изјавио како ће ово бити први пут да десетоспратница буде изграђена за 48 часова, као и да су

пројекат одобрили сеизмолози, будући да је ово подручје високоризично када је ријеч о потресима.

На објекту је радило више од 200 квалификованих радника, техничара и инжењера.

Невидљиви кишобран одбија капљице

Дизајнери Је Сунг Парк и Ву Јунг Квон развили су јединствени кишобран који се састоји само од дршке и ваздушног штита. Ваздушни кишобран је једноставан електронски уређај који усисава ваздух кроз

отворе на дну дршке и избацује га под притиском на врху. На такав начин се ствара завјеса која одбија кишне капљице.

Снага којом се ваздух избацује може се подесити у односу на јачину пљуска. Овај кишобран се такође може и склопити како би могао стати у торбу или џеп.

Једина мана овог производа је животни вијек батерије. Уколико је пљусак велики, максимална снага би вјероватно врло брзо исцрпила батерије кишобрана.

Произвели јестиву амбалажу

Бразилски ланац брзе хране "Bob's" користи нову, јестиву амбалажу за своје сендвиче и хамбургере како би смањио отпатке и уштедио својим муштеријама вријеме за отпакивање ручка. Иако су у почетку били сумњичави, клијенти су задовољни и тврде да се укус јела није промијенио.

- Практично је, посебно када је неко јако гладан - казала је једна муштерија која је свој хамбургер прогутала заједно са амбалажом.

Према једном америчком извјештају, током 2011. потрошено је више од 75 милиона тона папирне амбалаже, а само половина је рециклирана. Управо је тај проблем навео групу научника да развију нови тип амбалаже која се једе заједно са храном која је у њој спакована.

ЛЕКСИКОН

БРУТО ДОБИТ

Означава вриједност продаје умањену за трошкове продаје и производње

...

ЕФИКАСНОСТ

укупни показатељ дјелотворности рада изражен у продуктивности, економичности и рентабилности.

...

ИНОВАЦИЈА

уношење промјена у производе и услуге.

...

НАДЗОРНИ ОДБОР

надзире вођење послова друштва. Надзорни одбор може прегледавати и испитивати пословне књиге и документацију друштва, благајну, вриједносне папире и друге ствари.

...

ОБВЕЗНИЦА

дужнички вриједносни папир којим се издавалац обавезује да ће исплатити новчана средства означена у обвезници у одређеном року и уз одређену камату.

...

ОТПРЕМНИЦА

документ у којем се наводи излаз материјала из складишта.

...

ПОНУДА

обавјештење купцу о производу или услузи која је на продају по одређеним цијенама.

...